

УДК 911.008

В. Луць, асп.

СУТНІСТЬ СТРАТЕГІЧНОГО ПЛАНУВАННЯ СУСПІЛЬНО-ГЕОГРАФІЧНОГО РОЗВИТКУ РЕГІОНУ

*Розкрито роль суспільно-географічного аналізу території у стратегічному плануванні розвитку регіону.
The place of human-geographical spatial analysis in strategic planning of development of region is given.*

Постановка проблеми. Стратегічне планування як ефективний інструмент розвитку регіону є актуальним для України. З огляду на трансформаційні процеси та становлення ринкової економіки, регіони України потребують чітких орієнтирів розвитку та вірно скерованих управлінських рішень. Це особливо важливо під час нестабільної економічної, правової та соціальної ситуації, яку маємо сьогодні. Важливо розглянути процеси в регіоні з позиції суспільної географії для здійснення стратегічного планування.

Аналіз останніх публікацій та досліджень. Останні публікації зосереджують увагу на стратегічному плануванні розвитку міст із залученням органів місцевого самоврядування – переважно це стратегічне планування розвитку міст, рідше регіонів. З огляду на недостатню вивченість стратегічного планування суспільно-географічного розвитку регіону, залишаються без висвітлення питання ролі суспільної географії у розробці стратегій регіонального розвитку [1; 3].

Державну стратегію регіонального розвитку до 2015 р., яка з'явилась нещодавно, підкреслює необхідність "створення умов підвищення конкурентоздатності регіонів як основи динамічного розвитку та зменшення значних диспропорцій між ними у продуктивності, зайнятості та стандартами життя." Відповідно до неї та Закону України "Про стимулювання розвитку регіонів" регіони України мають орієнтуватись на ринковий механізм, що забезпечуватиметься управлінням, наявними в регіонах ресурсами, орієнтуванням на самодостатність регіонів, виявленням конкурентних переваг. Запровадження такої моделі розвитку регіонів у межах країни та на міжнародному рівні ставить певні вимоги до вивчення регіону в розрізі його природного, працересурсного, економічного та інвестиційного потенціалу. Суспільно-географічна наука та методологія на сьогодні не має напрацьовань для застосування у стратегічному плануванні розвитку, де б враховувалися найважливіші фактори регіонального розвитку, тому часто ним займаються економіка, державне управління та інші галузі науки.

Визначення невирішених сторін проблеми. Невивченими залишаються питання суспільно-географічного розвитку регіону та його відображення у процесі стратегічного планування, роль та місце кола завдань, які вирішує суспільна географія в питанні розвитку регіону.

Формулювання мети і завдань. Метою дослідження є сформулювати суспільно-географічне бачення проблеми стратегічного планування розвитку регіону. Завданням є розширення процесу суспільно-географічного розвитку регіону, залучивши стратегічне планування як інструмент розвитку. Із іншого боку, завданням є внесення суспільно-географічного бачення у стратегічне планування.

Основний виклад матеріалу. Практика розвитку організацій на ринку доводить, що краще розвиваються саме ті з них, які розвиваються відповідно до встановлених цілей та пріоритетів [2]. На регіональному рівні стратегічне планування забезпечує стабільність розвитку регіону впродовж терміну реалізації стратегічного плану (10–15 років). Стратегічне планування суспільно-географічного розвитку регіону – це безперервний процес визначення довготривалих цілей на основі аналізу географічного положення регіону, суспільно-географічних процесів і зв'язків, які відбуваються всередині нього та при взаємодії з навколишнім середовищем, визначення сильних та слабких сторін, можливостей та загроз. Це означає, що регіон розвивається тільки при розв'язанні труднощів, що постають на шляху досягнення цілей.

Регіон володіє значною кількістю елементів. До них належать потенціал людності, природний потенціал, виробництво та інфраструктура. Важливим аспектом при цьому є те, що регіональна (територіальна) система володіє певними зв'язками між елементами, які не можуть регулюватись ззовні та втручання в які призводить до необоротних змін (наприклад, втручання в екологічні ланцюги або маніпуляції з людністю). Для визначення можливої сфери адекватного впливу важливим є суспільно-географічний аналіз, який має стати основою для стратегічного планування. Він визначає сфери можливої діяльності та передбачає наслідки, що виникнуть у процесі здійснення стратегії. Дослідження зв'язків та регіональних диспропорцій у розвитку, районифікуючих процесів дозволить сформулювати рекомендації щодо подальшого адміністративно-територіального поділу держави, визначити полюси росту, які спричинять розвиток периферійних територій. Таким чином, стратегічне планування враховуватиме повніше внутрішню структуру регіону та його зв'язки з навколишнім середовищем, це дозволить підвищувати конкурентоспроможність через використання сильних та слабких сторін регіону, повніші знання про можливості та загрози.

Висновки та перспективи. Суспільно-географічний аналіз є необхідною складовою стратегічного планування розвитку регіону, оскільки забезпечує врахування обмежуючих і стимулюючих факторів розвитку, розміщення суспільства та природного середовища, розглядаючи регіон у цілісності проявів процесів усередині нього та поза ним.

1. Вакуленко В.М. Мамонова В.В. Шаров Ю.П. Стратегічне планування на місцевому та регіональному рівнях. – Ужгород, 2004. – С. 46–57.
2. Лесечко М.Д., Рудницька Д.М. Стратегічне планування. – Л., 2004. – С. 19.
3. Розробка стратегії розвитку територіальної громади: загальні засади методики / За ред. С. Максименка, В. Нудельмана, І. Санджарського. – К., 2003. – С. 7–14.

Надійшла до редколегії 02.09.06